

Trær for fred: *Hibaku-jumoku* – en oppdatering

Byene som har erfart atombombenes ødeleggelse, kan bruke de overlevende trærne til å formidle fredsbudskap i en tid der atomtrusselen har økt. Frø og frøplanter kan distribueres fra Botanisk hage på Tøyen, og landskapsdesign ved NMBU har muligheter for å spille en rolle.

TEKST: OLE BILLING HANSEN FOTO: DAG INGE DANIELSEN, NATURHISTORISK MUSEUM

Samarbeid for fred: Kevin Kouji Naka Meeg (16) fra Stavanger og de andre elevene fra Gaudesete skole besøkte Botanisk hage i Oslo i mai i fjor. De fikk blant annet se det 150 år gamle tempeltreet. Han og mor Ekuko Naka er opptatt av å diskutere sammenhengene mellom fredsarbeid og trær med arborist Andreas Løvold.

I park & anlegg 4/2018 skrev arborist Andreas Løvold ved Naturhistorisk museum, Botanisk hage i Oslo om et besøk av en 39 personer stor japansk delegasjon i forbindelse med at organisasjonen ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) skulle tildeles Nobels fredspris 10. desember 2017. I delegasjonen var 22 overlevende etter atombombesprengningene i Hiroshima og Nagasaki i august 1945. Under en seremoni dagen før tildelingen sådde de to byenes ordførere sammen med byråds-

leder Raymond Johansen og UiO-rector Svein Stølen frø av fire treslag som har overlevd og vokser nær stedene bombene falt. De fire treslagene er tempeltre (*Ginkgo biloba*), kinajujube (*Ziziphus jujuba*), nesletré (*Celtis sinensis var. japonica*) og rundbladkristtorn (*Ilex rotunda*).

Engasjementet fortsetter

Dette var bare begynnelsen på et engasjement med utgangspunkt i *Hibaku-jumoku* – trærne som overlevde katastrofene i

Hiroshima og Nagasaki. Etter atombombesprengningene sto trærne forbrente og nakne, men etter en tid satte de nye skudd og blader. Trærne er derfor blitt symboler på håp og livskraft. Dessverre er oppmerksomheten om truslene fra atomvåpen igjen blitt høyst aktuelt ved

被爆樹木

De japanske skrifttegnene for *Hibaku-jumoku*.

Andreas Løvold viser fram tre eksemplarer av kakiplomme (*Diospyros kaki*), som er resultat av frø gitt av Green Legacy Hiroshima til Botanisk hage.

Putin-regimets aggressive krigføring i Ukraina. *Hibaku-jumoku* er blitt viktige virkemidler for å skape oppmerksomhet om fredsarbeid og internasjonal kulturutveksling.

Undervisningsopplegg

Andreas Løvold forteller blant annet om et webinar i desember 2020 der ungdommer ved Gautesete skole arbeidet sammen med elever ved en videregående skole i Netanya i Israel om valgfaget Internasjonalt samarbeid. Den 12. mai 2022 kom elever fra Stavanger-skolen på besøk til Botanisk hage i Oslo for å se og røre ved plantene som er alt opp fra frø i *Hibaku-jumoku*-prosjektet. Med på turen var landskapsarkitekt Ekuko Naka, som har bodd og arbeidet i Norge siden 1998. Hun er initiativtaker til det norske engasjementet i saken, og sønnen Kevin Kouji Naka Meeg har besøkt flere skoler for å orientere om Hiroshima og det grønne fredsprosjektet.

- Dette er frøplanten av *Ginkgo biloba* som ble sådd i anledning fredsprisutdelingen i 2017. Den stammer fra et av trærne som overlevde atombombesprengningen, og som ga folket i Japan et viktig håp etter krigen, forteller Andreas Løvold.

Seminar om landskapsdesign

Det blir arbeidet videre med undervisningsmetoder som kan benytte seg av håpet og livskraften i de overlevende trærne til å engasjere nye generasjoner. Effekter av metodene vil bli studert i etterkant. I juni 2022 fikk både tredje trinn ved Gausel skole i Stavanger og femte trinn ved Nakano barneskole i Hiroshima undervisning om *Hibaku-jumoku*. Den 21. oktober i fjor arrangerte Center for landscape democracy ved NMBU et seminar om prosjektet og hvordan landskapsdesign kan bidra til å fremme fredstanken. I universitetsparken i Ås finnes nå en liten planting av annen-generasjons tempeltrær, det vil si frøplanter fra de overlevende trærne i Japan.

Et norsk samlingspunkt

Botanisk hage på Tøyen fikk i fjor tilbud om å være et samlingspunkt for Green Legacy Hiroshima (GLH), en organisasjon under FNs institutt for opplæring og forskning (Unitar). GLH er etablert for å ivareta og spre frø og frøplanter fra Hiroshimas overlevende trær. Ifølge nettsiden er i dag 40 ulike land og 126 partnere aktive ambassadører for organisasjonen, som har Hiroshima, fred og byens grønne arv som hovedarbeidsfelt.

- Botanisk hage i Oslo skal ta imot større mengder frø og fordele frøporsjoner videre, sier Andreas Løvold. - Vi skal også ale opp planter til fordeling og bistå med å formidle budskap og materiale til undervisning. I april skal vi levere planter til Botanisk hage i Stavanger, og der har de planer om en seremoniell planting en gang i 2024.

Vi forstår at det bare er å følge med på det videre arbeidet i Green Legacy Hiroshima og den norske innsatsen i «hub'en» på Tøyen. Kanskje dukker det opp en *Hibaku-jumoku*-arvtaker i din nærpark om ikke så lenge? ■

HAGEFORM AS

- Forming og skjøtsel av hager og parker
- Spesialister på vegetasjon
- Trepleie

www.hageform.no • tlf 40 00 38 56